

درگاه

۱ خزیران ۳۳۷

نومرو : ۴

برنجی سنه : برنجی جلد

حېكايە

غريب احمد

برملىكى مەمۇرىيەت مەكتىپىدىن

۸-ئىيۇن ۲۰۲۱

يلا ايله جىنۇنى دوشۇردىكىنى سويلۇرلۇرۇش. حقى
اختيارلار، باياسىلە آتاشنى چىكوب قارا سوداىەلۇتو.
لاحق دىە جوق قورقشۇر ...

غريب احمد بويۇنچە ئالى آچىق ، قلى تىزىر
آدام اولۇش. بولجىلر قوناقلارنى دىيە خان ياپىدېرۇش،
قەرار دويۇن دىيە عمارت آچىش ... بونون ايلاك
تەئالى اولان بو آدامك يالكنز ايكي مىراقى وارەش كە
بردانەسى سويلركن اختيارلر آلنلرغى قېرىشدرۇپ،
قاشلرغى چاتارلرۇش. بومراق دىە نە، بىليۇرسىك ...
هانكى كىچ ايسىتەدىكى قىزى آلامازسە دوغرى
ولايى چىرچوۋەلەن داغلرۇن بىرنىك تەسەندە كى افواجى
قلىدە دىوگورۇن غريب احمد كىدە، دىردىنى آكلار
مىش. غريب احمدە آتە آتلايچە قىزك كونه كلير .
اختيارلر قورقۇتارۇق، قىزى نىكا حلالرۇش. اختيارلر
داغ باشلرندە ياشايان زىنكىن كىچىك بوخونە جوق
سويلەنرلرۇش . اور مىراق دىە ايسىتەدىكى كويە
ايسىتەدىكى آقشام ايسەرك كىچىلر طوبلايۇپ يلا ايله
جىنۇنى اوقۇر، سوكرا بىلىنر هانكى برسېلە بىرنە
دوراماز، قارا كاقىلر اچىدە داغلرغى بويلارۇش ...
سكا شىمىدىك بو قادار جىق برىكايە . كىدە جىك
كويە جوق كلير ، دىورلر . كىدىنى كوروسىم
بول بول تەفصىلات وىرىم ..

۲

آغستوس ۲۰۲۱

« ... سوكىھار كلور ... كويلولرۇك بىسى
ايشە .. فۇلە ايشم اولادىغىن اولرى سىر ايدرك
وقت كىچىرۇم . بولۇسۇز كوكى ، سارى باشقارى
كورسەك مىحق شمر بازارسك ... ھاقى برابركن
بەشى شەرلر اوقۇردىكە كوزۇمىزە كوي، چوبان،
داغ جانلانەرقى ، نە كوزەل ! ... » دىردىك .. بىن
شورايە كىلدىكن ، چالشان كويلولرى ، اذانە
ياقېن دوس سىورولرى كوردىكن سوكرە اۆكە
اوپۇنلرلە ياپلان غرولرۇك قوتسزلىكنە ايان ايتىم.
كىچەلر دىە مەتابە چىقىورۇم . قېر مەتابەدە بىلە
باشقە ذوق وار . كوي دەلىقانلرلەدە دوست
اولدىق . خاوبلانۇپ قونۇشورۇم . ايلك مەكتۇبەدە
نىت ايتىدىك غريب احمدك اسنى عادنا خىسوعە
آكيورلر . اونك ايجىن اويلە حكايلر آكلاندىلرە ...
مەكتۇبىك مىراق ايتىدىكى آكيورم : « تىقىق
ايت، داغ باشلرندە كىزەسى برىشك پوزندىغى ؟ ... »
دىيورسك .. عادىمە نە حكايلر آكلانە جىم، نەدە
عاشق اولوب اولدىغى .. بر بارچە مىراقە قال ،
أوزول ... »

۳

آغستوس ۲۰۲۱

« ... غريب احمد بوھتە اچىدە كويە كادى .
كىنىش اوموزلو، ايرى يارى برآدام . كوز قاقىلرغى،
غريب بر شەلە ايله طونۇشان كوزلرغى مىساقلامى
ايتىيورۇش كى ، يارى قابالى . اوقادار كىنىش بر

ھوسناك پروژەسى بىش مىليون لىراقى برىش .
سلطان عبدالعزىز مىرجوم بونى استىكنار ايتەمىش
يالكنز آبدات دىدىكىز مبانى دىيە مىرك بىقلىسەنە
راضى اولامامىش . واو زمانكى رىچاك مىرخىلر
خلافە مەندىسى مىساقلامىش قىل بالاخرە شىرمامىتى
وبالغامە رىچاك حكومت بو پروژەنى بىستون القادن
ايسە بىشە براسقامتەدە تەدىلا تەپقىقە قىرار وىرەرك
دىوان يولنى توسىمە باشلامىش .

ايشە مىلى ومەمارى بر جىنايت ، كوپرولونك
كەندى قدر قىمتدار خىراتى ، كىتخانىسى، قېرىنى،
جانى تىراشلاق دىھا اوتەدە عىتىق على باشا جامى
قېرىستاقى وچىرىل طاش سامىك بر جىبەسى كىمەك
سورتىلە تولى ايتىش ، كىتىش .

عىتىق على باشا جانى ياپان مەمار اوكنە اوقىدر
مىلار بر قېرىستان براقاز اويلە چىركىن بىردوار ايله
بوغماز . كوپرولودە جانى مىرحالە تىرىسى وكىتخانىدە
سېلە برىرمەدە باغىش ، يىنى تىرە وكىتخانىدە مىساق
برر باغچە ايجىن آلش اولق لازىمكىلر .

حالا تىرەنىك نىفاسى ايله نوكنەدىكى دىوارك
قابالى اوجامىل ، اولمىتىز اعمارك برر شامىدېر .
نىم فەكرىچە استانبولودە آنا جادەلر تىلدىن
تىلەرە يىنى اياصوفىە راس زاويەسىندىن ، مىلا ادرنە
قىوسىنە طوغرى اطلولانى آچاملى . بالەكس آنا
جادەلر خىلچ ايله مىساقلامىش استانبول بىر مىراق
اولەرق قىطع ايدىر بر طىرزە اولى . خىط اجماع
مىبارى مىرتلردە قارشولاشىر مىورتەدە ايكي ساقلىن
باشلاملى .

برىنجىسى مىلا سىركەجىدىن آياصوفىە اورادىن
ايلك خىط اجماع مىبار كىچىك اياصوفىەمى دوشىر،
تىرە دوشىرسە اوصورتلە مىساقلامىش ايتلى .

ايتىنجى يىكى جامى ايله رىسم باشا جامى آراسىندە
بر نەقشەدە ساقلىن نور عثمانىيە ، اوچىنجىسى
اون قىيانتىن شىزادە باشى ايله دىركار آراسى
موقىنە ، دىردىنجىسى جىلدىن بىدأ ايله حىددىن ،
چىرچىدىن كىچەرك سىراجىخانە ، بىشىنجىسى آيا قېودىن
حافظ باشا ، ايتىنجىسى بىلاطىن قىتچىيە ، بىشىنجىسى
اوپانسانىدىن زىچىرىل قىويە چىقىملى . قىيىنلى
چامىلر مىش ، مىدەرسەلر مىش ، تىلەردە بىنا ايدىلىش
اولدىنەندىن ھىم قىيىنلى اثرلەر طوقونىقى شىدورندىن
قورتيالوز ، ھىم استانبولودە دىھا فۇلە بىيوك جادە
آچىق امكانى بولش اولورۇ . بو بر فەكر دىر . نەقش
نەقش بر راي خود ايسە فۇسسا بر شىرماينىك ويا
مىھانكى برىمىمارك راي وفكرىدە بويلە برىر راي
خۇددىر . بو فەكر كىچىك مىساقلامىش ، دىدىكىم كى ، مىتخىس
ذواتك بالا اجماع مىداولە افكار ايدەرك واصل اولاجىلر
تەپقىقەدە . مەمارلر ، مەندىسلر ، مىلكى سولەنلر،
ماشىنى ، تارىخى ھەتەنى تەپقىق ايتىش ارىاب ذوق
سلىمىدە ملويلاستون سوكىك پاك وختانلى اولان بو
كىشەكشە برىنايت ورسوللر .

مەمار

مىظەر

۱۱ - مىلادى - ۲۰۲۲

غريب احمدك چوقۇنلغى بىلەنلر اولك ھېتىشا
بىرلەردە كىزىدىكىنى ، ئۇندىن مىركىك اصرايەتە رىغما

کویه قادار کیتدم. بوتون ده لیقانیلار جامع میداندند
هیچقیره هیچقیره آقیلورلردی .

— نه اولدی ، نه وار ؟ دییه سوردم .

بر اختیار آکلندی :

— بر هفته در ، غریب احمد کویه کلدی .
ممش ده مراق ایدوب تیه قدر کیتش . قلیه ده ده
بولاماش . سوکرا هب برابر آرادق . تیه نک
یاندی کی اوچورومده اولوسی بولدی .

یئنی سارسان بوقارا خبرله تیه قدر کویولرله
برابر کیتدم . قلیه دودینی آجیله تیه ده دورمی
ایسته میورمش کی خراب ، پریشاندی . برقاچ کویولو
زاوالی غریبک سوک ایشاری یانه چالیشیرلرکن
بانلرته دوغرو پوردم . بره لرله دولو یوزنک
اورتسند کی اغزی طبق سوغش بریانار طالع کی
سیم سیاهدی . بیقاق ایچین ایلده لرلی جبقاردیلر .
کنیش کوکشی چارزالیان ایکی قایش کوزیه
چاربدی .

— بولر نه در ؟ دیدم .

قایشلردن برینک طوتدنی جزدانی آجان امام :

— بو (انام) آما ، اور برنی بیلیم ، دیدی .

سینی بیلیمدیک بر قوتله باشند آشانی تیره یه
او جزدانیده بن آچدم .

نه کورد ، بیلورمیسک ، قرده شم ؟ اوزون
سنه لردنبری مراق ایتدیکیز غریب احمد اسرارنی
جزداندن ، تحلیل ایلده شم ، بر حسله قیصقانه رق
(مجنونی) قویارلس بر دسته (ایلا) رسمی
فیرلادی .

زاوالی غریب احمد ، اجدادنن دامارلرته کچن
بو یوک عشقه هر دقیقه منقبه سنی اوفودنی ایلا
سومش ، اونک ایچین اولمشدی ...

۲۲ شباط ، ۱۳۳۶

احمد ماهر

نصیح

کچن نسخه مرده کی رزان عارف خام افندیکن
«تبریز سلطانی» عنوانی بمح حکایه سنده برقاچ ترتیب
خطاسی کورولمکله بر وجه آق تصحیح اولور :
برنجی صیفه تک ایکنجی ستونک اون اوچنجی سطرند
« قوقلادیم » برینه « اوفالادیم » اوچنجی صیفه ده
برنجی ستونک اوتوز طنوزنجی سطرند کی « بشقه سنی »
کله سی « شقه سنی » و فرق دردنجی سطرده « لطفکار
افکنزک » کله سی « لطفکارلنک » اوچنجی ستونک
بکری بدنجی سطرند کی « بورولدمسه » کله سی ده
« بورولدم » اوله جقدر .

دکل ، اوجاق باشند ، پارلایان کوتوکلری سیر
ایدنک آکلانلار حکایه لرلی ویا فرهاد ایله شیرین ،
ایلا ایله مجنونی دیکلورم ...

اولکی کون اطرافنی تفتیشه چیلوردم . کویدن
چیقنار چیماز . غریب احمد راست کلدیم . بنی
یالکز برقادی . اطرافنی برابر دور ایتدک . بولده
مدش برتی بایسدردی . قوش باشی یاغان قار
اون متره اوتنه کورمکه مانع اولور بودی . بن
اوشویوب تیره دیکه غریب احمدک ایچندن کولدیکنی
آکلوردم .

سکا شو آدامک جساتنی ، متاننی آکلانه میه جم ...
شو ایچندن ماشان حرارت وجود صاغلام ، بویوک
کوکسندن عبارت مانعه یه چارماسه بدکه شو اووایی
دولدران قارلری اوتنه جک .

هرکون بو قارک اوستند ، بوسوئوئک ایچنده
قورتلره آرقاداش کی یالکزجه کزدمش ...

۶

تیسان ، ۱۳۲۲

« ... سکا بیلیم که مژدمی ، بوقسه فنا بر
شیمی دییه تاق ایدم جکمی شاشیردیم برخبوریم :
قضا قائمقامی اولدم . ترفیع ایتدیکمه سوغبورم
یالان ، یالکز آلیشدیم کویله ، جوق نجف طبعی
غریب احمددن آریلیمه متأثرم . اونکله نه قادار
ای دوست اولقدی ... »

۷

شباط ، ۱۳۳۳

« ... اون ، اون ایکی سنه غیب ایتدکنصوکره
دون کیی کوردیم بیلورمیسک ؟ اوزرنده سیانغز
برتاثر برقان غریب احمدی ... بورایه قدر کلدی .
والی وکی اولدیمی دوونجه جوق سوغش . اسکی
کونری آکارق اوچ ، دوت ساعت قونوشدق .
باشنک ایجابی داها وقورلاشش ایتده کوزنک
بیکلری نه اسکیسی قادار صمیمی بارلاپور .

— اولندکی ؟ دییه سوردم .

بردنبره دارلش کی اولدی :

— اولندیم . ولانک شو لافی برداها ایتده ..
زیرا که بیفدم آرتق ... هرکس اوان ، اوان دییه
زورلاپور . بنده اولمبورم . دیدی .

ایکیزکده هانی برشبه من واردی . سنه لردن
صوکره بو شبهه ایچنده نه کندنی کوسترور . بو
زاوالی غریب احمد برنی سویور اما ... »

۸

تموز ، ۱۳۲۴

« ... شوسطرلری آغلامق ، طاشدق احتیاجیه
یازپورم . اوچ کون اول هم کویلی کزیمک ، همده
غریب احمدی کورمک ایچین ، احمدک دائما ایتدیک

آنی وارکه حیاطده بو قادار کنیش آیلل آدام
کوردم ، دیسه جاتر ...

ناحیه مدیر تعیین ایدلیمکی سوله مشلر ..

— صفا کلدیکیز ...

دییه یانه کلدی . حکایه لرله قولاقلم دولدیفندن
ایچنده قونوشورکن چکنمه ، قورقه حسلری پیدا
اولور بودی . سسی اوقادار غریب ، اوقادار تأثیر ...
کویده اوچ کون قادار قالدی . بندن خوشلاغش .
اونک ایچین دائما یانه کلور ، اوتنه دن بریدن قونو-
شیوردق . دون آقشام کنیلره ایلا ایله مجنونی
اوقویا جقدی . بندن صیقیلدی :

— سن اوتو ...

دییه یالواردی . اوقودم . فقط اوقورکن دقت
ایدوردم ، مجنونه ایلا قارشلاشدق لری برده غریب
احمدک کوزلری صیقیلور ، کوکشی شیشوردی .
کویولر ، عاشق اولادینی سویلورلر آما ، والله بن
ایناه میه جم کلور

ها ... ایلا ایله مجنون کتابنی طبعی بیلورسک .

جم باصافی ، اوستی رسدی برشی دکل ؟ ..

حالبوکه بوراده کی کتابلرک هپسی رسسبز ،
چونکه غریب احمد رسملری بیروت آلمش ... »

۹

ایلول ، ۱۳۲۱

« ... غریب احمدله دوست اولدی . همان
هرکون کاوب بنی بولور . اوقومه ، حکایه لرله
مراق اولدینی سویلدی .

اوکا استانبولدن یولادینک حکایه لرلی ، شهرلری
اوقودم . بکنددی :

— ایلا کی ده کل ... دیور .

سز شاهرلر داها اون سنه چالیشه کز ایلا
کی جوشقون برکوکل یازیسی یازامادقندن صوکره
آکلانلار خلقه کندیکیزی سود برمه جکسکیز ...
اوطوردنی قلیه قدرده کیتدم . بوکسک بر
تیه نک اوستند تخته لری یاغوردن ، قاردن بیرامش
اوقاق بر قلیه ... ایچنده بر یاتاق ایله سلاحنک
یاندی آسلی قرآندن باشقه برشی یوق . تیه نک
اوستند بو قلیه جکک اویله بر دوروشی وارکه
آکلانه بیلیم ، قابل ده کل ..

آه ، برکاوب کورمیسک . هانی بوکسک ،
یالچین تیره قارتال بوالری وارد . اوکا بکزم بور .
انسان غریب احمدک کوکشی ایچنده صاقلادنی روحی
بورادن فیرلایوب سوزوله سوزوله بوتون کورون
ولایتی آلتند طوتور صانیر ... »

۵

تشرین ثانی ، ۱۳۲۱

« قیش کلدی . قار دیز بوی . اورتاده بیاضدن
باشقه هیچ برنک کورونمبور . بو اوجنیز ، بو جاقنیز
قار دریاسنه باقارکن بعضاً ایچنده اونوتولوب قالمش
بر زوالی حسی دویوردم . ایشم اوقادار جوق